

Kącik Porad Obywatelskich

Ustalenie, uznanie i zaprzeczenie ojcostwa

Biologiczny ojciec dziecka nie zawsze musi być jego ojcem w rozumieniu przepisów prawa. Ojcem w sensie prawnym można zostać na trzy sposoby:

- gdy żona urodzi dziecko w czasie trwania związku małżeńskiego;
- wtedy, gdy mężczyzna uzna sam swoje ojcostwo w sądzie lub przed kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego lub przed konsulem;
- albo, gdy orzeknie tak sąd.

Uznaje się, że ojcem i matką dziecka są mąż i żona, gdy dziecko rodzi w czasie trwania małżeństwa albo w ciągu trzystu dni od jego rozwiązania, chyba że matka w trakcie tych trzystu dni od orzeczenia rozvodu wyszła powtórnie za mąż - wówczas ojcem dziecka jest aktualny mąż. Prawnie jest to domniemanie pochodzenia dziecka z małżeństwa. Domniemania tego nie stosuje się, jeżeli dziecko urodziło się po upływie trzystu dni od orzeczenia przez sąd separacji.

Prawo przewiduje, że domniemany ojciec może zakwestionować swoje ojcostwo. Może wówczas zwrócić się do sądu rodzinnego i opiekuńczego z powództwem o zaprzeczenie ojcostwa. Z pozwem o zaprzeczenie ojcostwa mogą wystąpić zarówno mąż, jak i żona, ale muszą tego dokonać w terminie sześciu miesięcy od dnia, w którym dowiedzieli się o urodzeniu dziecka. Dla matki termin ten wynosi sześć miesięcy od dnia porodu, natomiast dla ojca termin może być dłuższy, np. gdy ojciec nic nie wiedział o porodzie żony albo w ogóle o tym, że to on ma być ojcem. W takim wypadku ma on termin sześciu miesięcy od chwili, kiedy powziął informację o tym fakcie.

Zupełnie inny jest przypadek prawny, gdy rodzice dziecka nie są małżeństwem. Wtedy mężczyzna nie zostaje automatycznie ojcem dziecka, ale może uznać swoje ojcostwo i za zgodą matki złożyć stosowne oświadczenie w sądzie lub przed kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego. Matka dziecka musi potwierdzić jednocześnie albo w ciągu trzech miesięcy od dnia oświadczenia mężczyzny,

że ojcem dziecka jest ten mężczyzna.

Złożenie oświadczenia przez mężczyznę nie ma żadnych ograniczeń czasowych, kiedy może tego dokonać. Gdyby okazało się, że mężczyzna, który złożył wcześniej oświadczenie o uznaniu ojcostwa, nie jest biologicznym ojcem tego dziecka, wtedy może domagać się odwołania swego oświadczenia. Przepis ten dotyczy wyłącznie tych uznań, które nastąpiły po zmianie przepisów prawnych w tym zakresie – po 13 czerwca 2009r.

Można uznać ojcostwo przed urodzeniem się dziecka już poczętego. Gdyby dziecko urodziło się po zawarciu przez matkę małżeństwa z innym mężczyzną niż ten, który uznał ojcostwo, to nie domniemuje się, że dziecko pochodzi od męża matki. Uznanie ojcostwa nie może nastąpić po osiągnięciu przez dziecko pełnoletniości.

Inna jest sytuacja prawna, gdy ojciec nie chce uznać dziecka. W takim przypadku niezbędne jest sądowe ustalenie ojcostwa. Sąd przy ustalaniu ojcostwa ocenia dowody, które zaprzeczają ojcostwu bądź je potwierdzają, np: odpowiednie zaświadczenia, w których stwierdza się niezdolność mężczyzny do zapłodnienia w ogóle lub w okresie na który przypadło poczęcie albo zestawienie czasu współżycia matki z pozwanym ojcem i czasem porodu. Obecnie najbardziej popularne i powszechne uznawane przy ustalaniu ojcostwa przez sąd jest badanie kodu genetycznego DNA. Wynik tego badania pozwala z prawdopodobieństwem równym pewności stwierdzić ze pozwany jest ojcem dziecka. Wynik tego badania daje również największą możliwość wykluczenia ojcostwa. Oprócz biologicznych dowodów sąd dopuszcza i ocenia dowody z przesłuchania świadków.

Strona, która wniosła pozew do sądu o ustalenie ojcostwa jest zwolniona z kosztów sądowych, co oznacza, że nie musi płacić także za wykonanie testu DNA, jeżeli trzeba go będzie wykonać jako dowód w sprawie. Jeśli jednak strona powodowa przegra, to będzie musiała pokryć koszty procesu (w tym koszty biegłego z zakresu medycyny, który

przeprowadził badanie DNA), jak również pokryć wynagrodzenie adwokata albo radcy prawnego strony pozwanej. W przypadku, gdy ojcostwo zostanie potwierdzone, koszty ekspertyzy protokolarnego badania ojcostwa ponosi zwykle pozwany mężczyzna, sąd lub prokuratura, rzadziej matka.

W praktyce życia zdarza się tak, że małżonkowie przez dłuższy czas żyją w rozłączeniu, mąż wyjeżdża za granicę w celu zarobkowym, niekiedy nie ma zamiaru wrócić do rodziny. Żona żyje w nieformalnym związku. Wobec powyższego pojawia się uzasadnione z punktu widzenia prawa pytanie – „kto jest ojcem tego dziecka”.

Zgodnie z Art. 62 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, jeżeli dziecko urodziło się w czasie trwania małżeństwa, domniemywa się, że pochodzi ono od męża matki. Jednak domniemania tego nie stosuje się, jeżeli dziecko urodziło się po upływie trzystu dni od orzeczenia separacji. Należy jednak zwrócić uwagę, że przykładowi małżonkowie byli w tzw. separacji faktycznej, a nie orzeczonej przez sąd – separacji sądowej. W związku z powyższym, zgodnie z przepisami prawnymi, ojcem dziecka jest przebywający za granicą mąż. Sytuacja ta może się jednak zmienić wtedy, gdy mężczyzna wcześniej wniesie pozew do sądu o zaprzeczenie ojcostwa, a dowody przedstawione w sprawie sąd uzna jako zaprzeczające ojcostwo. Okoliczność, że matka w tym okresie obcowała z innym mężczyzną, może być podstawą do obalenia domniemania tylko wtedy, gdy z okoliczności wynika, że ojcostwo innego mężczyzny jest bardziej prawdopodobne. Domniemywa się, że ojcem dziecka jest ten, kto obcował z matką dziecka nie dawniej niż w trzysetnym, a nie później, niż w sto osiemdziesiątym pierwszym dniu przed urodzeniem się dziecka.

Powództwo o sądowe ustalenie ojcostwa może wnieść dziecko (oczywiście odpowiednio reprezentowane przez przedstawiciela ustawowego), jego

matka oraz domniemany ojciec dziecka. Z takim żądaniem nie może wystąpić ani matka ani domniemany ojciec po śmierci dziecka lub po osiągnięciu przez dziecko pełnoletniości. Jeżeli ojciec dziecka nie żyje, powództwo o ustalenie ojcostwa może wytoczyć dziecko lub matka przeciwko kuratorowi ustanowionemu przez sąd rodzinny. Domniemany ojciec dziecka wytacza powództwo o ustalenie ojcostwa przeciwko dziecku i matce, a gdy matka nie żyje – przeciwko dziecku. W razie śmierci dziecka, które było powodem w sprawie, o ustalenie ojcostwa, ustalenia mogą dochodzić jego zstępni.

Powództwo o ustalenie lub zaprzeczenie ojcostwa oraz o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa może wytoczyć także prokurator, zwłaszcza wtedy, gdy wymaga tego dobro dziecka lub ochrona interesu społecznego. Wytoczenie powództwa o zaprzeczenie ojcostwa oraz o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa nie jest dopuszczalne po śmierci dziecka. Jeżeli uznanie ojcostwa nastąpiło po śmierci dziecka, prokurator może wytoczyć powództwo o ustalenie bezskuteczności uznania.

Nie jest dopuszczalne zaprzeczenie ojcostwa, jeżeli dziecko zostało poczęte w następstwie zabiegu medycznego, na który mąż matki wyraził zgodę.

Włodzimierz Czuby

Podstawa prawna:

*Ustawa z dnia 25 lutego 1964- Kodeks rodzinny i opiekuńczy /Dz.U.1964,Nr 9, poz. 59 z późn. zm./
Ustawa z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych / Dz.U.Nr164, poz1398 z późn. zm./*

Biuro Porad Obywatelskich w Debrznie

Stowarzyszenie

"Na Rzecz Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno"

ul. Ogrodowa 26

77 - 310 Debrzno

tel. +48 59 833 57 50, +48 59 833 71 49

fax +48 59 833 71 79

www.bpo.stowdeb.pl

Wydanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego